2.5. Право власності на транспорті засоби

1. Право власності, суб'єкти права власності на транспортні засоби.
2. Придбання, реєстрація, утримання та експлуатація транспортних засобів.
3. Положення про проведення технічного огляду**.**

1. Право власності, суб'єкти права власності на транспортні засоби

Право власності - це система правових норм, що регулюють відносини щодо володіння, користування і розпорядження власником належним йому майном на розсуд власника і в його інтересах, а також по усуненню втручання всіх третіх осіб у сферу його господарського панування.

У цивільному праві традиційним є уявлення про суб'єктивне право власності як про сукупність трьох правових повноважень: володіння, користування, розпорядження майном.

Цивільні права на автомобіль ніяк не пов'язані з наявністю в особи права на керування автомобілем. Громадянин може не мати ні навичок автоводіння, ні водійських прав, але, тим не менш, має право мати у власності, заставі або на всякому іншому праві будь-яку кількість автомашин будь-якої вартості і в будь-якому стані. І навпаки - наявність водійських прав жодним чином не зобов'язує громадянина набувати автомобіль, він цілком може використовувати свої права для їзди на чужому автомобілі. Взагалі ніякі порушення водієм правил дорожнього руху, в тому числі й ті, які можуть послужити підставою для позбавлення права автоводіння (неправильна парковка, проїзд на "червоне світло", перевищення швидкості, непокора вимогу інспектора ДАІ, ігнорування вказівки дорожнього знаку і т.п.), не можуть служити підставами для зміни, обмеження і тим більше - припинення суб'єктивних цивільних прав на автомобіль.

Документами, що підтверджують право власності на транспортний засіб є:

а) на придбані (отримані) у фізичних чи юридичних осіб, - нотаріально засвідчені в країні придбання або в консульських установах чи в посольствах України в країні придбання договори купівлі-продажу чи дарування;

б) на придбані у юридичних осіб або інших організаціях та установах (або оформлені через юридичних осіб), - оформлені на відповідних бланках і завірені печатками цих осіб чи інших організацій та установ оригінали рахунків, чеків, рахунків-фактур та інших документів. У цих документах, крім чеків, згідно зі змістом відповідного бланка, повинні зазначатися дата продажу, номери шасі, кузова, двигуна транспортного засобу, його модель і рік виготовлення, а також прізвище, ім'я, по батькові особи, якій продано транспортний засіб;

в) технічні паспорти, технічні талони, сервісні книжки, реєстраційні свідоцтва та інші документи на транспортний засіб, видані уповноваженими органами країни придбання, із зазначенням власника транспортного засобу.

Страхові поліси, оформлені на транспортний засіб у країні придбання на ім'я власника транспортного засобу, товаро-супровідні та транспортні документи, засвідчені відповідними органами (митними органами, поліцією і т. п.) і оформлені на ім'я власника транспортного засобу, можуть розглядатися як додаткові документи, що підтверджують право власності на транспортний засіб.

Суб'єктами власності автомобільного транспорту можуть бути як фізичні так і юридичні особи.

2. Придбання, реєстрація, утримання та експлуатація транспортних засобів

Статтею 34 Закону України «Про дорожній рух», зокрема, передбачено, що власники транспортних засобів та особи, які використовують їх на законних підставах, зобов'язані зареєструвати (перереєструвати) належні їм транспортні засоби протягом ***десяти діб*** після придбання, митного оформлення, одержання транспортних засобів або виникнення обставин, що потребують внесення змін до реєстраційних документів.

Державна реєстрація транспортних засобів здійснюється на підставі пунктів 6-32 Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 року № 1388 (далі – Порядок).

Транспортні засоби реєструються за юридичними та фізичними особами в сервісних центрах МВС. Транспортні засоби, що належать декільком фізичним або юридичним особам (співвласникам), за їх письмовою заявою реєструються за однією з таких осіб. У разі відсутності одного із співвласників державна реєстрація транспортних засобів проводиться на підставі його письмової заяви.

Транспортні засоби, що належать фізичним особам-підприємцям, реєструються за ними як за фізичними особами.

Експлуатація транспортних засобів, що не зареєстровані (не перереєстровані) в уповноважених органах МВС та без номерних знаків, що відповідають державним стандартам, а також ідентифікаційні номери складових частин яких не відповідають записам у реєстраційних документах або знищені чи підроблені, ***забороняється***.

Транспортні засоби, тимчасово ввезені на митну територію України для власного користування ***більш як на два місяці, підлягають державній реєстрації*** в сервісних центрах МВС на строк, визначений Держмитслужбою. Тимчасово ввезені транспортні засоби не можуть бути

розкомплектовані на запасні частини, передані у володіння або користування іншим особам.

Державна реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів проводиться на підставі заяв власників, поданих особисто або уповноваженим представником, і документів, що посвідчують їх особу, підтверджують повноваження представника (для фізичних осіб – нотаріально посвідчена довіреність), а також правомірність придбання, отримання, ввезення, митного оформлення (далі – правомірність придбання) транспортних засобів, відповідність конструкції транспортних засобів установленим вимогам безпеки дорожнього руху, а також вимогам, які є підставою для внесення змін до реєстраційних документів. Не допускаються до державної реєстрації транспортні засоби з правим розташуванням керма (за винятком транспортних засобів, які були зареєстровані в підрозділах Державтоінспекції до набрання чинності Законом України «Про дорожній рух»).

Документами, що підтверджують правомірність придбання транспортних засобів, їх складових частин, що мають ідентифікаційні номери, є оформлені в установленому порядку:

- договори, укладені на товарних біржах на зареєстрованих в уповноваженому органі МВС бланках;
- укладені та оформлені безпосередньо в сервісних центрах МВС у присутності адміністраторів таких органів договори купівлі-продажу (міни, поставки), дарування транспортних засобів, а також інші договори, на підставі яких здійснюється набуття права власності на транспортний засіб;
- нотаріально посвідчені договори купівлі-продажу (міни, поставки), дарування транспортних засобів, а також інші договори, на підставі яких здійснюється набуття права власності на транспортний засіб;
- договори купівлі-продажу транспортних засобів, що підлягають першій державній реєстрації в сервісних центрах МВС, за якими продавцями виступають суб’єкти господарювання, що здійснюють оптову та/або роздрібну торгівлю транспортними засобами, і які підписані від імені таких суб’єктів уповноваженою особою і скріплені печаткою;
- свідоцтва про право на спадщину, видані нотаріусом або консульською установою, чи їх дублікати;
- рішення про закріплення транспортних засобів на праві оперативного управління чи господарського відання, прийняті власниками транспортних засобів чи особами, уповноваженими управляти таким майном;
- рішення власників майна, уповноважених ними органів про передачу транспортних засобів з державної в комунальну власність чи з комунальної власності в державну власність;
- копія рішення суду, засвідчена в установленому порядку, із зазначенням юридичних чи фізичних осіб, які визнаються власниками транспортних засобів, марки, моделі, року випуску таких засобів, а також ідентифікаційних номерів їх складових частин;
- довідка органу соціального захисту населення або управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків

на виробництві та професійних захворювань, що виділили автомобіль або мотоколяску;

- акт приймання-передачі транспортних засобів за формою згідно з додатком, виданий підприємством-виробником або підприємством, яке переобладнало чи встановило на транспортний засіб спеціальний пристрій згідно із свідоцтвом про погодження конструкції транспортного засобу щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, із зазначенням ідентифікаційних номерів такого транспортного засобу та конкретного одержувача;

- митна декларація на бланку єдиного адміністративного документа на паперовому носії або електронна митна декларація, або видане митним органом посвідчення про реєстрацію в уповноважених органах МВС транспортних засобів чи їх складових частин, що мають ідентифікаційні номери;

- договір фінансового лізингу;

- акт про проведений аукціон або постанова та акт про передачу майна стягувачу в рахунок погашення боргу, видані органом державної виконавчої служби;

- інші засвідчені та оформлені в установленому порядку документи, що підтверджують набуття, перехід та припинення права власності на транспортний засіб відповідно до закону.

Державна реєстрація транспортних засобів проводиться за умови сплати їх власниками передбачених законодавством податків і зборів (обов'язкових платежів), а також внесення в установленому порядку платежів за проведення огляду транспортних засобів, державну реєстрацію (перереєстрацію), зняття з обліку, відшкодування вартості бланків реєстраційних документів та номерних знаків.

Під час проведення державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку транспортні засоби підлягають огляду фахівцями експертної служби МВС з метою звірення ідентифікаційних номерів їх складових частин з номерами, зазначеними в поданих власником для реєстрації документах. За результатами огляду в документах, які подаються для державної реєстрації, робиться відповідна відмітка або складається акт огляду. Експертне дослідження транспортного засобу і реєстраційних документів на транспортний засіб проводиться за заявою власника з метою визначення справжності ідентифікаційних номерів транспортного засобу і реєстраційних документів. За результатами дослідження складається висновок експертного дослідження, який додається до документів, що подаються для державної реєстрації.

На зареєстровані в уповноважених органах МВС транспортні засоби видаються свідоцтва про реєстрацію, а також номерні знаки, що відповідають державному стандарту України: два номерні знаки — на автотранспорт, один — на мототранспорт, мопед, причіп та напівпричіп, дозволи на встановлення на транспортних засобах спеціальних світлових і (або) звукових сигнальних пристроїв.

3. Положення про проведення технічного огляду

Порядок проведення обов'язкового технічного контролю та обсяги перевірки технічного стану транспортних засобів визначає процедуру проведення обов'язкового технічного контролю та обсяги перевірки технічного стану транспортних засобів, зареєстрованих уповноваженими органами МВС, за результатами якої встановлюється їх придатність до експлуатації або неможливість експлуатації, крім таких транспортних засобів:

1) легкові автомобілі усіх типів, марок і моделей, причепи (напівпричепи) до них (крім таксі та автомобілів, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів з метою отримання прибутку), мотоцикли, мопеди, мотоколяски та інші прирівняні до них транспортні засоби - незалежно від строку експлуатації;

2) легкові автомобілі, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів з метою отримання прибутку, вантажні автомобілі незалежно від форми власності вантажопідйомністю до 3,5 тонни, причепи до них - із строком експлуатації до двох років.

Періодичність проходження обов'язкового технічного контролю становить:

для легкових автомобілів, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів з метою отримання прибутку, із строком експлуатації більше двох років - кожні два роки;

для вантажних автомобілів незалежно від форми власності вантажопідйомністю до 3,5 тонни, причепів до них із строком експлуатації більше двох років - кожні два роки;

для вантажних автомобілів вантажопідйомністю більше 3,5 тонни, причепів до них та таксі незалежно від строку експлуатації - щороку;

для автобусів та спеціалізованих транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, незалежно від строку експлуатації - двічі на рік.

Замовник має право вільного вибору виконавця проведення обов'язкового технічного контролю транспортного засобу.

Обов'язковий технічний контроль транспортного засобу проводиться після здійснення його зовнішнього огляду з метою ідентифікації транспортного засобу, звірки ідентифікаційних номерів та номерних знаків транспортного засобу з даними реєстраційних документів, встановлення комплектності.

Для проведення обов'язкового технічного контролю приймається повністю укомплектований, заправлений експлуатаційними рідинами (згідно з експлуатаційною документацією виробника) транспортний засіб за відсутності нашарувань бруду, що може вплинути на результати перевірки його технічного стану.

Обов'язковий технічний контроль транспортного засобу проводиться згідно з Технологічними вимогами до засобів перевірки технічного стану, обслуговування і ремонту колісного транспортного засобу, затвердженими наказом Мінінфраструктури від 15 лютого 2012 р. № 106, і Вимогами до перевірки.

Виконавець здійснює фотофіксацію процесу проведення обов’язкового технічного контролю транспортного засобу, про що попереджає замовника.

Фотофіксація процесу проведення обов’язкового технічного контролю транспортного засобу здійснюється виконавцем під час зовнішнього огляду транспортного засобу із фіксацією:

передньої та лівої або правої частини транспортного засобу;

перевірки увімкнених фар ближнього світла та протитуманних фар (за наявності);

перевірки гальмової системи методом стендових випробувань і загального вигляду транспортного засобу на гальмовому стенді, номерного знака та увімкнених сигналів гальмування;

показника одометра.

Матеріали фотофіксації мають забезпечувати можливість чітко визначати марку, колір, номерний знак транспортного засобу, на фотографіях обов’язково зазначається дата фотофіксації, яка повинна відповідати даті видачі протоколу перевірки технічного стану.”.

Результат фотофіксації процесу проведення обов’язкового технічного контролю (одна фотографія транспортного засобу під час перевірки гальмової системи методом стендових випробувань з фіксацією загального вигляду транспортного засобу та номерного знака) друкується на зворотному боці протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу.

Перевірка конструкцій і технічного стану транспортних засобів проводиться згідно з Вимогами до перевірки.

У разі позитивного результату після проведення обов’язкового технічного контролю транспортного засобу замовникові видається протокол перевірки технічного стану. У разі негативного результату або невідповідності даних у свідоцтві про реєстрацію транспортного засобу даним ідентифікації транспортного засобу складається акт невідповідності технічного стану транспортного засобу за формою.

У протоколі перевірки технічного стану транспортного засобу виконавець зазначає дату проведення наступного обов’язкового технічного контролю транспортного засобу.